

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему:
«Оцінка інвестиційної привабливості регіону (на прикладі Одеської області)»

Виконавець:

студентка ФЕУП

Замараєва Анна Дмитрівна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н.,

Клевцевич Наталя Анатоліївна

/підпис/

Одеса – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність даної теми обумовлюється тим, що на сучасному етапі розвитку економічних відносин між країнами світу роль інвестицій продовжує зростати протягом десятиків років. У процесі глобалізації економіки, всі держави світу тісно взаємопов'язані між собою економічними відносинами. На даному етапі для кожної країни та регіону важливу роль відіграють, високотехнологічні відросли залучені в міжнародний обмін. За допомогою інвестицій такі галузі розвиваються швидше і продуктивніше. Будь-яка країна та регіон зацікавлені в залученні коштів в свою економіку з інших економічних систем. Одеський регіон не є винятком в цьому процесі.

Ефективність проведення структурних перетворень в економіці країни та регіону залежить від якості та повноти інформації про інвестиційну привабливість. Це забезпечує можливість своєчасного прийняття правильних управлінських рішень. На сучасному етапі розвитку інвестиційних відносин держава перебуває у складному становищі. На фоні мало чисельних ефективно функціонуючих інвестиційних проектів, більшість іноземних інвесторів з недовірою відносяться до проектів в регіонах України. Тому, актуальною є аналіз реального інвестиційного становища області, прогноз та шляхи покращення інвестиційного клімату регіону.

При розробці аналізу розвитку інвестиційного стану регіону, передусім, необхідно обґрунтувати суть, значення та методологічні основи загального процесу інвестиційного прогнозування.

Складність формування аналізу розвитку полягає у тому, що при різних теоретико-методологічних підходах цей процес розглядається з конкретної позиції, а саме, формування аналізу як: процес осмислення; формальний процес; аналітичний процес; процес передбачення; ментальний процес; процес, що розвивається; колективний процес; реактивний процес; процес трансформації.

Зважаючи на наслідки трансформацій, що відбулися в Україні протягом останніх двох десятиріч можна стверджувати, що розвиток інвестиційної діяльності несталий.

Залучення інвестицій безпосередньо пов'язане з інвестиційною привабливістю об'єкта інвестування. В свою чергу, оцінка інвестиційної привабливості потенційного об'єкта інвестування є першим кроком під час прийняття інвестиційного рішення. При цьому можливість залучення інвестицій залежить від розуміння та урахування всіх сторін проекту, від можливості побачити об'єкт інвестування з позиції інвестора та оцінити його інвестиційну привабливість. Кожен регіон України зацікавлений в підвищенні рівня інвестиційної привабливості, адже кожен суб'єкт господарювання прагне розвивати своє виробництво, підвищувати свою конкурентоспроможність, освоювати нові ринки.

На даному етапі розвитку одним з найпоширеніших та найефективніших джерел розвитку та розширення виробництва в регіоні є залучення інвестицій. Саме інвестиційні ресурси відіграють найбільшу роль у складі залучених ресурсів підприємств та організацій. Тому, дуже важливим для об'єкта інвестування, є створення умов за яких інвестор вклав би свої кошти саме в цю область. Основою для рішення інвестора про вкладення коштів буде рівень інвестиційної

привабливості та інвестиційного клімату в регіоні. Тому, важливо вміти правильно та професійно оцінювати інвестиційну привабливість регіону, а також, у разі необхідності, підвищувати її рівень, вирішувати проблеми, що, звичайно, буде матиме позитивний ефект при прийнятті управлінських рішень щодо інвестування.

Теоретичні та практичні аспекти проблем розвитку, покращення інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату регіону знайшли відображення у наукових працях багатьох учених, зокрема, І.А. Бланк, В.В. Гомольська, В.І.Польшаков, Н.В. Ткаленко, С.С. Слава, Г.Грін, Н.В.Яблонська, М.І.Долішній, В.В. Вітлінський, П.Ю. Бєленький, Б.М. Данилишин.

Метою дослідження є аналіз інвестиційної привабливості Одеського регіону.

В процесі дослідження були поставлені такі **завдання**:

- виділити теоретичні аспекти інвестиційної привабливості регіону;
- охарактеризувати види інвестицій регіону;
- окреслити особливості інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату регіону;
- проаналізувати сучасний соціально-економічний стан Одеської області;
- проаналізувати інвестиційну привабливість області у порівнянні з іншими регіонами України;
- проаналізувати стан іноземних вкладів в регіон ;
- проаналізувати інвестиційний стан районів області.

Об'єктом дослідження є інвестиційна привабливість в Одеського регіону.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади використання системи показників, на основі яких проводиться оцінка інвестиційної привабливості регіону.

Як **методи** дослідження нами був обраний порівняльний аналіз діяльності області. Використано методи синтезу, угруповань з метою аналізу показників соціально - економічної діяльності регіону. Проведено факторний аналіз інвестиційної ситуації регіону для встановлення причин його змін у періоді, що аналізується. Розрахунки, прогноз та аналіз зміни інвестиційної привабливості регіону були розроблені за допомогою «Ехел» для визначення ефективності.

Інформаційна база дослідження. У якості інформаційної бази дослідження послужили дані, управлінського та аналітичного обліку діяльності державної організації «Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень національної академії наук України», нормативно – законодавчі документи, статистичні дані щодо розвитку на державному рівні, праці іноземних та вітчизняних науковців, інформація з Інтернет - видань.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить – 74 сторінки. Основний зміст викладено на 74 сторінках. Робота містить 34– таблиць, 34 рисунків.

Публікації. За результатами проведеного дослідження була опублікована стаття: «Особливості оцінки інвестиційної привабливості регіону» у «Науковому студентському віснику» ФЕУВ-№ 2017р.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ»** розглянуто поняття та ознаки інвестиційної привабливості регіону; відмінність інвестиційної привабливості від інвестиційного клімату та методи та критерії оцінки інвестиційної привабливості регіону.

У другому розділі **«АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ»** проаналізовано сучасний стан Одеської області; проаналізовано інвестиційну привабливість Одеського регіону у порівнянні з іншими регіонами України та зроблено оцінку динаміки та структури інвестицій в Одеській області.

У третьому розділі **«ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ»** проведено ціну інвестиційної привабливості районів Одеської області та розроблений прогноз основних макроекономічних показників області, запропоновані шляхи залучення інвестицій в Одеський регіон.

ВИСНОВОК

У дипломній роботі була проведена оцінка інвестиційної привабливості Одеського регіону. Для цього було розглянуто теоретичні аспекти формування інвестиційної привабливості регіону, розкриті основні аспекти понять «інвестиційна привабливість», «інвестиційний клімат» та «інвестиційна активність».

Проаналізовано інвестиційну діяльність Одеського регіону за допомогою аналізу статистичних даних для визначення сильних і слабких сторін розвитку економіки, проаналізовано динаміку основних іноземних інвестицій в економіку Одеської області, розглянуто основні фактори, які впливають на залучення інвестицій. Запропоновано шляхи покращення інвестиційної привабливості в Одеському регіоні.

Результати проведених досліджень:

1. Інвестиційна привабливість регіону є ключовим елементом у сучасних інвестиційних процесах, що в свою чергу створює передумови для її поглибленого вивчення. На перший план виходять питання оцінювання, тому що наявність об'єктивної оцінки є основою для прийняття ефективних і успішних управлінських рішень.

2. Актуальність інвестиційної привабливості створює масу питань у підходах до її оцінювання. Проведений аналіз існуючої методологічної бази показав, що на даний момент найбільшій актуальності набули метод експертних оцінок, рейтинговий та статистичний.

3. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість не є тотожними поняттями.

4. В цілому оцінка інвестиційної привабливості регіону - це процес визначення суб'єктивного сприйняття інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику

регіону потенційним інвестором, в ході якого показники об'єкта оцінки співвідносяться з обраною базою порівняння.

5.Оцінка інвестиційного клімату регіону - це процес визначення тенденцій, що впливають або можуть вплинути на ефективність інвестиційної діяльності в регіоні, а значить і на бажання потенційного інвестора здійснити вкладення.

6.Впродовж 3 років найактивніше капітальні інвестиції спрямовувалися у транспорт, промисловість, будівництво, сільське господарство, операції з нерухомим майном, переробну промисловість та телекомунікації. Щодо капітальних інвестицій в об'єкти соціальної інфраструктури (освіта, охорона здоров'я, мистецтво, спорт), то частка їх була незначною і при цьому спостерігалася тенденція до її зменшення.

7.За структурою джерел фінансування найбільше капітальних інвестицій в регіон вкладали підприємства та організації, доля яких збільшилась з 59% у 2010 році до 70,7% у 2016 році, і є найбільшою. Другим за обсягом джерелом капітальних інвестицій були кошти місцевих бюджетів, частка яких впродовж чотирьох років зростає з 3,1% у 2013 році до 13,4% у 2016. Третім за обсягом капітальних інвестицій залишалися кошти населення на будівництво індивідуальних будинків та квартир, частка яких в середньому становила 7,7% від загального обсягу капітальних інвестицій. І четверту позицію посідали кредити банків та інших позик.

8.Розглянувши данні з прямих іноземних інвестицій до регіону помітно що найбільшу частку складає Кіпр, інвестиційна частка якого склала 35% від усіх іноземних інвестицій. Друге місце посідає Сінгапур, його частка 17,6%. Наступні найбільші інвестиції поступали Нідерландів, Велико Британії, Німеччини, США, Монакко та Франції.

9.При порівнянні капітальних інвестицій за видами економічної діяльності виявлено, що за останні три роки майже на всіх галузях інвестиції значно вирости.

10.У результаті проведених розрахунків встановлено, що найбільш привабливими районами для інвестування відповідно до результатів розрахунків є Комінтернівський та Балтський райони. Інвестиційний клімат у цих районах характеризується високим соціально-економічним потенціалом, вони мають досить високу ємність ринків споживчих товарів і факторів виробництва. Найменш привабливі райони – Клійський та Ізмайльський. Вони характеризуються несприятливим інвестиційним кліматом і її низькою ефективністю.

11.Відновлення економічної активності підприємств позитивно вплинуло на виконання державного та місцевих бюджетів. Фіскальні та регуляторні стимули, які застосовувалися протягом 2016 року показали певну ефективність. Проте не потрібно забувати, що зростання надходжень до бюджету також пов'язано з інфляційними процесами, зокрема, прогнозованою річною інфляцією на рівні 12%. Не зважаючи на всі кількісні та якісні перетворення, Україна й досі сприймається іноземними інвесторами як несприятлива для інвестування держава. Головними причинами такої ситуації є:

- нестабільність політичної ситуації в Україні;
- недоліки законодавства в сфері інвестування та підприємництва;
- стандарти;
- податки;

- інформаційна ізоляваність і велика кількість міфів;
- митні бар'єри;
- *недостатньо розвинута інфраструктура бізнесу.*

12. Усунення причин низького надходження іноземних інвестицій, в тому числі і в інноваційну сферу, потребує удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази щодо управління інноваційним розвитком виробництва в країні з визначенням законодавчих основ прямої та непрямой фінансової підтримки пріоритетних науково-технічних розробок та суб'єктів ефективної інноваційної діяльності, у тому числі ефективних „лідерів” структурних технологічних змін. Для цього потрібно: удосконалити систему фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності; впорядкувати державну звітність та контроль за результатами інноваційної діяльності;

13. Серед першочергових заходів щодо активізації іноземних інвесторів у напрямку фінансування інноваційного компоненту структурного реформування економіки, необхідно розробити надвідомчу політику сприяння інвестиціям у цій сфері, яка має бути обов'язковою для всіх державних і недержавних установ. Як на середню, так і на довгострокову перспективу необхідно поліпшити умови інвестиційної сфери, при тому залишаючи їх стабільними.

АНОТАЦІЯ

Замарасва Анна Дмитрівна, «Оцінка інвестиційної привабливості регіону (на прикладі Одеської області)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом», Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2018 рік

У роботі розглядаються теоретичні основи інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату регіону.

Зроблено аналіз основних економічних показників інвестиційної привабливості Одеського регіону, розроблено аналіз на мікро- та макро- рівні регіону. На основі аналізу зроблено висновок про інвестиційний стан районів та області в цілому.

Пропонуються основні напрями поліпшення інвестиційного становища, які спрямовані на залучення нових інвесторів. Зокрема аналізується стан соціально - економічної діяльності регіону, розподіл інвестицій на території регіону .

Проведений аналіз інвестиційної привабливості районів в області, аналіз інвестиційної привабливості регіону на рівні країни. Розроблений прогноз основних макроекономічних показників інвестиційної привабливості.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, іноземні інвестиції, показники ефективності.

THE SUMMARY

Anna Dmitrievna Zamaraeva, "Assessment of the investment attractiveness of the region (on example, the Odessa region)"

qualifying work for obtaining an educational master's degree in the specialty "Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges" under the master's program of professional direction "Economics, Planning and Business Management"

Odessa National University of Economics

Odessa, 2018

Diploma consists of three chapters. The point of interest is investment condition of Odessa region. The main theme is cooperation with the theoretical basis of investment attractiveness and investment climate in the region. Analysis preforms the main economic indicators of investment attractiveness of the Odessa region, which designed to preform analysis micro- and macro-regional level. Report based on common analysis of investment in certain locations and in the region in general. Main directions are propose to improve the investment position, aimed to attract new investors. In particular, it examines the condition of social and economic activities and distribution of investments in the region as well. Preformed analysis of investment attractiveness in the certain areas, analysis of investment attractiveness of the region on the national level. Designed forecast of macroeconomic indicators of investment attractiveness.

Key words: investment, investment attractiveness, performance of foreign investment.

